

*Столярова А. А.,**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації**Інституту філології**Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НОВОГРЕЦЬКОЮ МОВОЮ (ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Анотація. У статті розглядаються лінгвостилістичні особливості текстів нормативно-правових актів Європейського Союзу у сфері протидії пандемії COVID-19 у перекладі новогрецькою мовою. Це перше у вітчизняній елліністиці дослідження мовної специфіки відповідних документів. Недостатня увага до законодавчих текстів цієї тематики пов'язана передусім із тим, що упродовж останніх двох років у фокусі уваги спеціалістів гуманітарних галузей перебувають переважно медійні тексти, адже дискурс ЗМІ є важливим чинником впливу на суспільство. Представлене дослідження покликане заповнити цю прогалину, адже законодавча діяльність за надзвичайних обставин відіграє значну роль у нормалізації ситуації.

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на найрізноманітніші сфери життя суспільства, тож органам влади ЄС довелося приймати закони не лише у царині охорони здоров'я, а й у сфері економіки, соціальної політики та ін. Матеріалом для аналізу послужили тексти нормативно-правових актів, розташовані на вебсторінці, що надає доступ до текстів європейського законодавства офіційними мовами ЄС. В обраних для аналізу текстах недоцільно шукати грецьку лінгвокультурну специфіку, адже розглядувані документи лише перекладаються новогрецькою мовою. Інтерес для філолога становить вивчення специфіки цих текстів на всіх мовних рівнях з огляду на те, що процес звільнення офіційно-ділового стилю новогрецької мови від колись потужного впливу кафаревуси триває і досі. Аналізовані тексти належать до різних жанрів законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю. Серед них виділяються розпорядження, виконавчі рішення, рекомендації, комюніке. Спільними для всіх них є чіткість, стислість, висока стандартизація частини висловів, суворе регламентація тексту.

Проведене дослідження показало, що на морфологічному рівні для них характерна висока частотність уживання віддієслівних іменників, форм пасивного стану дієслова, наявність відносних прикметників на *-έος, -ιος* зі значенням «такий, який може бути підданий певній дії». На лексичному рівні ці тексти вирізняються використанням міжстильової лексики зі значною часткою суспільно-політичного й адміністративно-канцелярського словника. Крім того, у них наявна велика кількість термінів, передусім юридичних, а також медичних, економічних тощо, тобто термінологічних одиниць галузей, котрі становлять предмет регулювання кожного конкретного акта. На синтаксичному рівні цілком передбачувано домінують складнопідрядні речення. Вплив кафаревуси на стиль аналізованих текстів проявляється у вживанні книжних форм дієприкметників і дієслів, клішованих конструкцій і штам-

пів, синтаксично оформлених за правилами кафаревуси, архаїзованих прийменників і прислівників. Важливо відзначити, що відчувається відмінність у частотності вживання книжних елементів від тексту до тексту, а це можна віднести на рахунок індивідуального стилю перекладача кожного конкретного документа.

Ключові слова: нормативно-правовий акт, пандемія COVID-19, Європейський Союз (ЄС), лінгвостилістичні особливості текстів, морфологічний рівень, лексика, синтаксис, новогрецька мова, димотика, кафаревуса.

Постановка проблеми. У 2020 р. епідемія нової коронавірусної інфекції, боротьба з нею та її наслідки стали основним інформаційним приводом, якому журналісти в усьому світі присвятили кілометри рядків у друкованих ЗМІ, тисячі вебсторінок і випусків телепередач. Як ми вже згадували в одній із наших попередніх робіт, у грецьких ЗМІ одним із найважливіших засобів створення образу пандемії та боротьби з нею стала метафора – передусім військова, що представляє вірус лютим ворогом людства, а лікарів і вчених – відважними воїнами, які роблять усе можливе для розробки вакцини та борються за життя хворих [1, с. 157–158].

На жаль, 2021 р. не відсунув тривожні новини на другий план, адже, попри появу декількох ефективних вакцин, підступний вірус продовжує лютувати, мутуючи і стаючи дедалі небезпечнішим. За таких умов протидія новим хвилям захворювання, профілактика зараження населення має відбуватися організовано, на державному рівні, у чіткій відповідності до законодавчо закріплених рекомендацій, санітарних правил, різноманітних інструкцій тощо. З огляду на це упродовж 2020–2021 рр. у Європейському Союзі було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на протидію епідемії.

Як відомо, задля забезпечення рівного доступу всіх громадян Євросоюзу до чинного законодавства нормативні акти ЄС обов'язково перекладаються всіма офіційними мовами Спільноти, зокрема новогрецькою. У зв'язку із цим, починаючи розгляд лінгвостилістичних особливостей грецькомовних текстів європейського законодавства, слід зазначити, що навряд чи доцільно шукати в них лінгвокультурну специфіку, адже новогрецька мова ніколи не виступає в них мовою оригіналу, проте інтерес для філолога становить вивчення їх морфологічних, лексичних і синтаксичних особливостей, оскільки процес формування сучасного законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю новогрецької мови та його звільнення від колись потужного впливу кафаревуси триває і досі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж 2020 р. з'явилася низка досліджень, присвячених медійним текстам, котрі висвітлюють проблему поширення коронавірусу, різними мовами. Авторами цих розвідок виступили фахівці у галузі соціології [2], журналістики та філології [3–8]. Цілком природно, що медійний дискурс першим опинився у фокусі уваги науковців, адже він більш «помітний» і чинить величезний вплив на світогляд членів суспільства, які є споживачами контенту різноманітних ЗМІ. Свою частку у вивченні представлення епідемії COVID-19 у ЗМІ на прикладі грецького медійного дискурсу внесла й авторка цих рядків [1].

На відміну від дискурсу ЗМІ, тексти законодавчих актів, хоч і доступні пересічному громадянину завдяки доступу до Інтернету, залишаються зазвичай «у тіні», поза увагою обивателя. Через незначну інформаційну вагу вони не є першочерговим об'єктом дослідження для фахівців. Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що це перша у вітчизняній елліністиці спроба лінгвостилістичного вивчення текстів нормативно-правових актів ЄС у сфері протидії коронавірусу. На момент написання статті нам не відомо про дослідження відповідних документів іншими мовами.

Метою статті є вивчення лінгвостилістичної специфіки грецькомовних текстів нормативних актів ЄС у сфері протидії пандемії COVID-19. Предметом дослідження виступають характерні лінгвостилістичні особливості обраних для аналізу текстів на всіх мовних рівнях. Матеріалом слугували тексти нормативно-правових актів, розташованих на вебсторінці EUR-Lex [9], що забезпечує доступ до поточного законодавства ЄС різними мовами. Загалом було проаналізовано понад 100 сторінок текстів, датованих періодом із березня 2020 по червень 2021 рр.

Виклад основного матеріалу. Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на найрізноманітніші сфери життя суспільства – промисловість, торгівлю, туризм та ін., на деякий час мало не паралізувавши життя цілих країн, вдаривши по їхній економіці, тож органам влади ЄС довелося приймати закони й уживати заходів у цілій низці сфер – не лише у царині охорони здоров'я, а й у сфері економіки для її підтримки у складні часи; довелося ввести обмеження на пересування, перетин кордонів як із третіми країнами, так і в межах самого ЄС тощо. Введення різноманітних обмежень (зокрема на пересування), а також розмови про примусову вакцинацію цілком передбачувано поживали дискусію щодо прав людини, адже в демократичних суспільствах давно відвикли від авторитарних методів управління та болюче сприймають будь-які зазіхання на право вибору людини.

За умов, що склалися, органам влади ЄС довелося діяти комплексно і приймати закони для протидії поширенню вірусу та пом'якшення його наслідків у цілій низці сфер. Так, на вебсторінці EUR-Lex [9], яку ми обрали як джерело практичного матеріалу, нормативно-правові акти у сфері протидії пандемії COVID-19 згруповано у понад 20 рубрик, серед яких «Δημόσια υγεία» (Громадське здоров'я), «Ατασφάλιση και κοινωνική πολιτική» (Зайнятість і соціальна політика), «Οικονομικά και νομισματικά θέματα» (Економічні та фінансові питання), «Προϋπολογισμός» (Бюджет), «Επιχειρήσεις» (Підприємства), «Γεωργία» (Сільське господарство), «Καταναλωτές» (Споживачі), «Εξωτερικό εμπόριο» (Зовнішня торгівля), «Εσωτερική αγορά» (Внутрішній ринок), «Φορολογία» (Оподаткування), «Ανθρώπινα δικαιώματα» (Права людини), «Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια» (Справедливість,

свобода і безпека) та ін. Із назв рубрик видно, що, окрім турботи про здоров'я населення, законодавці мали також допомогти економіці країн-членів, виділивши додаткові бюджетні кошти для підтримки вразливих категорій населення, промисловості, сільського господарства, торгівлі тощо. Окремим предметом регулювання стала допустимість у демократичному суспільстві тимчасових заборон і різноманітних обмежень з огляду на надзвичайні обставини.

Розглядувані нормативно-правові акти належать до різних жанрів законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю. Серед них виділяються розпорядження Європейського Парламенту і Ради ЄС (Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου), виконавчі рішення Комісії (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής), які можуть містити один чи декілька додатків (Παράρτημα), рекомендації (Σύσταση) та комюніке Комісії (Ανακοίνωση της Επιτροπής). Аналіз використуваних у них мовних засобів доводить, що всім їм притаманні провідні риси офіційно-ділового стилю: стислість, чіткість, висока стандартизація значної частини висловів, суворя регламентація тексту.

На **морфологічному рівні** в аналізованих текстах спостерігається **підвищена частотність іменників**, передусім віддієслівних, які часто входять до складу розщеплених присудків: *η έκδοση πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, η επαλήθευση και η αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού, η προσωρινή επαπαφορά ελέγχου στα εσωτερικά σύνορα.*

Στις 11 Μαρτίου 2020 ο ΠΟΥ πρόβη σε εκτίμηση χαρακτηρίζοντας την COVID-19 πανδημία [10, п. 2].

Τα κράτη μέλη αποδέχονται τα αποδεικτικά εμβολιασμού ως λόγο εξαιρέσης από τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς που έχουν επιβάλει για τον περιορισμό της διασποράς του SARS-CoV-2, για παράδειγμα από την υποχρέωση υποβολής σε каранτίνα ή αυτοαπομόνωση ή διαγνωστικό έλεγχο για μόλυνση από τον SARS-CoV-2 [10, п. 7].

Іншою важливою ознакою розглядуваних текстів є переважання різночасових форм **пасивного стану дієслова** за майже цілковитої відсутності форм наказового способу, оскільки законодавчий підстиль характеризується описовістю, він не має експліцитно спонукального характеру. Наприклад:

Η Ιρλανδία και τα άλλα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδέχονται τα πιστοποιητικά τα οποία έχουν εκδοθεί για υπηκόους τρίτων χωρών που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό στη βάση αμοιβαιότητας [10, п. 15].

... ο παρόν κανονισμός αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του Σένγκεν, κατά την έννοια της συμφωνίας η οποία συνήφθη από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τη Δημοκρατία της Ισλανδίας [10, п. 17].

Частка якісних прикметників у текстах офіційно-ділового стилю традиційно невелика, і це цілком справедливо для аналізованих нами текстів. Водночас майже повна відсутність якісних прикметників деякою мірою компенсується наявністю певної кількості **відносних**, зокрема на *-έος* та *-ιμος* із загальним значенням «такий, що може бути підданий певній дії», наприклад: *επιστρεπτός, επαληθεύσιμος* тощо.

Η στήριξη στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών παρέχεται με τη μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων, δανείων και σχηματισμού προβλέψεων για εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό [12, п. 8].

Λεδομένου ότι τα DCC είναι επαληθεύσιμα για ορισμένο χρονικό διάστημα, είναι αναγκαίο να καθοριστεί μοντέλο επαλήθευσης για όλες τις υπογραφές που εφαρμόζονται στα πιστοποιητικά δημόσιου κλειδιού και στα DCC [13, дод. 4, п. 1].

Παραδείγματα κωδικών που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται από τα προτιμώμενα κωδικά συστήματα αποτελούν οι κωδικοί 260415000 (μη ανιχνεύσιμο) και 260373001 (ανιχνεύσιμο) [13, дод. 2, п. 9].

Що стосується вживаної в аналізованих документах **лексики**, то слід зазначити, що офіційно-діловий стиль узагалі та його законодавчий підстиль зокрема не мають окремого спеціального словника. Вони оперують загальнозживаною міжстильовою лексикою, на тлі якої інтенсивно використовується адміністративно-канцелярський і суспільно-політичний словник, юридична термінологія та термінологічні системи різних галузей залежно від тематики конкретного нормативного акта. Залежно від сфери регулювання в аналізованих нормативних актах переважає медична, економічна або юридична термінологія.

1. **Медична термінологія** у значному обсязі представлена в нормативних актах, що регулюють порядок видачі сертифікатів вакцинації та способів тестування населення. Вона включає саму назву нової вірусної інфекції. Її наукова назва, яка не увійшла до повсякденного обігу (*SARS-CoV-2*), як видно з наведених нижче прикладів, належить до чоловічого роду, бо гіперонімом є слово «вірус» – по-грецьки *ο ιός*. Натомість вже звичну для нас аббревіатуру *COVID-19* віднесено до жіночого роду, адже у цьому випадку гіперонімом виступає слово *η νόσος* (захворювання), а не *вірус*.

SARS-CoV-2, ο οποίος προκαλεί τη νόσο του κορονοϊού 2019... [10, п. 2]

Στις 13 Οκτωβρίου 2020 το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση (EE) 2020/1475, η οποία εισήγαγε συντονισμένη προσέγγιση όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας της COVID-19 [10, п. 4].

Інші приклади вживання медичної термінології, включаючи вузькоспеціальні терміни, у нормативних актах ЄС у сфері протидії пандемії такі:

Για την πρόληψη και τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου COVID-19, τα μέτρα δημόσιας υγείας, όπως ο ιατρικός έλεγχος, η κοινωνική αποστασιοποίηση, η каранτίνα και η απομόνωση, θα πρέπει να εφαρμόζονται, όπως απαιτείται, για τους υπηκόους τρίτων χωρών [14, вводна част.].

...οι αποκαλούμενοι ταχείς έλεγχοι αντιγόνων, που ανιχνεύουν την παρουσία ιικών πρωτεϊνών (αντιγόνων) με σκοπό την ανίχνευση εν εξελίξει λοίμωξης από τον SARS-CoV-2 [11, п. 37].

«διαγνωστικός έλεγχος NAAT»: μοριακός διαγνωστικός έλεγχος ενίσχυσης νουκλεϊκών οξέων, όπως οι τεχνικές αλυσιδότης αντίδρασης πολυμεράσης με αντίστροφη μεταγραφή (RT-PCR), ισοθερμικής ενίσχυσης μέσω βρόχου (LAMP) και ενίσχυσης μέσω μεταγραφής (TMA), που χρησιμοποιείται για την ανίχνευση της παρουσίας του ριβονουκλεϊκού οξέος (RNA) του SARS-CoV-2 [11, ст. 2 п. 4].

...η αποβολή βιώσιμων ιικών σωματιδίων του SARS-CoV-2 κατά το διάστημα μεταξύ της δέκατης και της εικοστής ημέρας από την εκδήλωση των συμπτωμάτων [11, п. 43].

2. **Юридична термінологія** переважає в нормативних актах правозахисної тематики, у яких регулюється порядок поведіння із громадянами з огляду на введені обмеження, роз'яснюються їхні права й обов'язки у період надзвичайної ситуації.

...οι αιτούντες διεθνή προστασία πρέπει να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια... [14, п. 1];

...προβλέπει ειδικά τη δυνατότητα αναβολής της συλλογής δακτυλικών αποτυπωμάτων λόγω μέτρων που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας υγείας [14, п. 1];

...τις διαδικασίες επανένωσης των οικογενειών για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και την εφαρμογή των ρητρών διακριτικής ευχέρειας [14, п. 1];

Ορισμένα κράτη μέλη διευκρίνισαν ότι η καταχώριση των αιτήσεων αναστέλλεται εν γένει ή επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και/ή για ενάλωτα πρόσωπα [14, п. 1];

... ένα κράτος μέλος μπορεί, ανά πάσα στιγμή προτού ληφθεί απόφαση επί της ουσίας μιας αίτησης, να ζητήσει από άλλο κράτος μέλος να αναλάβει αιτούντες με σκοπό την επανένωση συγγενικών προσώπων για ανθρωπιστικούς λόγους [14, п. 1.2].

3. **Εκονομική термінологія** та пов'язана з нею лексика широко представлені у документах, спрямованих на підтримку економіки, зокрема промисловості, аграріїв, допомогу вразливим категоріям населення, а також особам, котрі втратили роботу в період пандемії, у країнах – членах ЄС.

Τα άνευ προηγουμένου μέτρα, τα οποία ελήφθησαν ως απάντηση στην εξαιρετική κατάσταση που προκλήθηκε από τη νόσο COVID-19..., προκάλεσαν σημαντικές διαταραχές στην οικονομική δραστηριότητα που αντανακλώνται σε απότομη πτώση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και σε σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση, τις κοινωνικές συνθήκες, τη φτώχεια και τις ανισότητες [12, п. 2];

Πολλές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν έλλειψη ρευστότητας και η φερεγγυότητά τους κινδυνεύει, ενώ οι χρηματοπιστωτικές αγορές είναι πολύ ασταθείς [12, п. 2];

...παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046... θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για μη επιστρεπτέα στήριξη, στήριξη στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών μέσων ή σχηματισμό προβλέψεων για εγγυήσεις από τον προϋπολογισμό και συναφείς δαπάνες από την Ένωση [12, п. 9];

...είναι αναγκαίο να θεσπιστούν κανόνες προληπτικής εποπτείας, μεταξύ άλλων σχετικά με τη δυνατότητα αναχρηματοδότησης των δανείων που συνήφθησαν εξ ονόματος της Ένωσης [15, п. 12];

Το δικαιούχο κράτος μέλος ... καταθέτει το οφειλόμενο βάσει της δανειακής συμφωνίας κεφάλαιο και τόκους σε λογαριασμό στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών 20 εργάσιμες ημέρες TARGET2 πριν από την αντίστοιχη προθεσμία εξόφλησης [15, ст. 10].

Що стосується **етимологічного аспекту** представленої в аналізованих текстах лексики, то офіційно-ділові документи грецькою мовою традиційно містять мінімум запозиченої лексики. Тут дається вплив кафаревуси, яка завжди опосередковувала іноземний вплив калькуванням. Сучасні нормативні акти ЄС, перекладені грецькою, не є винятком. Серед прямих запозичень, що трапилися нам під час аналізу, можна назвати хіба що такі одиниці, як *φόρουμ* та *πλατφόρμα*:

Το πιστοποιητικό TLS της DCCG εκδίδεται από δημοσίως εμπιστή αρχή πιστοποίησης (η οποία περιλαμβάνεται σε όλα τα βασικά προγράμματα περιήγησης και τα λειτουργικά συστήματα, σύμφωνα με τις βασικές απαιτήσεις του φόρουμ CAB) [13, дод. 4, п. 5.6];

Η αποτελεσματικότητα των τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την εγγύηση της ασφαλούς επεξεργασίας των δεδομένων PLF που ανταλλάσσονται μέσω της πλατφόρμας ανταλλαγής PLF ελέγχεται, εξετάζεται και αξιολογείται σε τακτική βάση από το ECDC [16, ст. 2γ].

Як ми вже неодноразово підкресливали у попередніх дослідженнях грецького юридичного дискурсу, сучасний офіційно-діловий стиль грецької мови успадкував від книжного різновиду новогрецької мови, відомого як **кафаревуса**, значну кількість однослівних термінів, термінологічних словосполучень, часто морфологічно та / або синтаксично оформлених за правилами книжної мови. Серед цих термінів і спеціальної

лексика особливе місце посідають книжні **дієприкметники** (активні дієприкметники теперішнього часу, перфектні пасивні дієприкметники, аористні дієприкметники активного та пасивного стану). Вони можуть бути субстантивованими або входити до складу термінологічних словосполучень:

...το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1632, με την οποία συνέστησε στα κράτη μέλη που δεσμεύονται από το κεκτημένο του Σένγκεν να εφαρμόζουν ... το κοινό πλαίσιο μέτρων [10, π. 5];

...τα πιστοποιητικά του υπογράφοντος το έγγραφο (DSC) ... χρησιμοποιούνται για την υπογραφή των HCERT [13, дод. 1, п. 8];

Ο παράν κανονισμός αποσκοπεί στη διευκόλυνση της εφαρμογής των αρχών της αναλογικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων σε σχέση με ταξιδιωτικούς περιορισμούς κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19 [10, π. 11];

Το πιστοποιητικό εμβολιασμού θα πρέπει να περιέχει μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες για τη σαφή ταυτοποίηση του κατόχου, καθώς και το χρηρηθέν εμβόλιο κατά της COVID-19, τον αριθμό των δόσεων και την ημερομηνία και τον τόπο του εμβολιασμού [11, π. 29];

“προσβληθείς επιβάτης”: επιβάτης που πληροί το εργαστηριακό κριτήριο για λοίμωξη από τον ιό SARS-CoV-2 [16, ст. 1а];

“εκτεθέν άτομο”: επιβάτης ή άλλο άτομο που έχει έρθει σε στενή επαφή με προσβληθέντα επιβάτη [16, ст. 1а].

Крім широкого вживання дієприкметників, часто зустрічаємо **кλιшовані конструкції** та **різноманітні штампи**, успадковані від книжної мови та синтаксично оформлені за її правилами. Вони не належать власне до термінології, але є яскравою ознакою офіційно-ділового стилю. Сучасний офіційно-діловий стиль, заснований на димотиці, взяв їх собі на озброєння:

η διανομή ... έχει επιτραπεί προσωρινά δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 της εν λόγω οδηγίας [10, π. 8];

Ωστόσο, προκειμένου та εν λόγω πιστοποιητικά εμβολιασμού να χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά σε σχέση ме та διασυννοριακά ταξίδια εντός της Ένωσης, χρειάζεται να είναι πλήρως διαλειτουργικά [10, π. 6];

Λεδομένου ότι ο παράν κανονισμός εφαρμόζεται σε υψηλούς τρίτων χωρών που παραμένουν ή διαμένουν νόμιμα στις επικράτειες των κρατών μελών... [10, π. 12].

Широко представлений в аналізованих текстах і арсенал кафаревусних **прійменників**, одні з яких керують знахідним, а інші – родовим відмінком:

οι υπήκοοι τρίτων χωρών ... μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στις επικράτειες όλων των άλλων κρατών μελών επί 90 ημερες εντός οποιασδήποτε περιόδου 180 ημερών [10, π. 1];

Οδηγία 2001/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση [10, π. 8];

...θα πρέπει να υποχρεούνται να αποδέχονται, υπό τους ιδίους όρους, πιστοποιητικά εμβολιασμού που έχουν εκδοθεί από άλλα κράτη μέλη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/953 [10, π. 7];

...ο κάτοχος πιστοποιητικού υγείας υποχρεούται να ανανεώνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα [13, дод. 1, п. 7.1].

Ретельне вивчення текстів обраних нормативних актів доводить, що в них використовується і **загальна, нетермінологічна лексика**, яка не є характерною для димотики. Переважно йдеться про **дієслова**, що відмінюються за парадигмами, відсутніми в офіційній граматиці димотики. По-перше, це дієслова на -μαι у формах **теперішнього часу**:

...το Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/953 για υψηλούς τρίτων χωρών που

δικαιούνται να ταξιδεύουν ελεύθερα στις επικράτειες των κρατών μελών [10, ст. 2];

Ο εκδότης HCERT οφείλει να περιορίζει τη χρονική περίοδο ισχύος της υπογραφής καθορίζοντας τον χρόνο λήξης της υπογραφής. Με αυτόν τον τρόπο, ο κάτοχος πιστοποιητικού υγείας υποχρεούται να το ανανεώνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα [13, дод. 1, п. 7.1];

Η Επιτροπή δύναται επίσης να διαβουλεύεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων [11, π. 60];

η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του [10, π. 14];

Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού [10, π. 14].

По-друге, це форми книжного **аористу дієслів активного і пасивного стану**:

Στις 11 Μαρτίου 2020 ο ΠΟΥ προέβη σε εκτίμηση χαρακτηρίζοντας την COVID-19 πανδημία [10, π. 2];

...ο παρών κανονισμός αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια της συμφωνίας η οποία συνήφθη από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης [10, π. 17];

Τα άνευ προηγουμένου μέτρα, τα οποία ελήφθησαν ως απάντηση στην εξαιρετική κατάσταση που προκλήθηκε από τη νόσο COVID-19, η οποία εκφεύγει του ελέγχου των κρατών μελών [12, π. 2].

Важливо відзначити, що спостерігається відчутна неоднорідність в інтенсивності вживання книжних елементів від тексту до тексту аналізованих нормативних актів. Ми відносимо це на рахунок індивідуального стилю перекладача – його віку, освіти і навіть ідеологічних уподобань, оскільки мовне питання у Греції досі не втратило політичного забарвлення. Ситуація така сама, як і у випадку із грецькими процесуальними документами (судовими рішеннями та постановами, нотаріальними актами тощо). Останні, щоправда, не є перекладними, але в кожному з них проявляється індивідуальний стиль укладача.

На рівні **синтаксису** в текстах аналізованих нормативних актів цілком передбачувано переважають складні речення, особливо складнопідрядні. Найпоширенішими видами підрядних речень виступають підрядні означальні, що вводяться за допомогою που / ο οποίος, підрядні умовні (αν / εάν) та підрядні мети (για να):

Η στήριξη χρησιμοποιείται σε γεωργούς, καθώς και σε ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση, την εμπορία ή την ανάπτυξη των γεωργικών προϊόντων που καλύπτονται από το παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ ή βαμβακιού, εξαιρουμένων των προϊόντων αλιείας [17, ст. 39β п. 2];

Εάν η χρηματοδοτική συνδρομή χρησιμοποιείται για μέτρα που αφορούν την υγεία, το κράτος μέλος που ζητεί χρηματοδοτική συνδρομή θα πρέπει επίσης να παρέχει στοιχεία που να αποδεικνύουν τις πραγματικές ή προβλεπόμενες δαπάνες που σχετίζονται με τα σχετικά μέτρα που αφορούν την υγεία [15, π. 7];

Για να δοθεί μεγαλύτερη στήριξη στις γεωργούς ή στις ΜΜΕ που πλήττονται πιο σοβαρά, είναι σκόπιμο να επιτραπεί στα κράτη μέλη να προσαρμόσουν το επίπεδο των εφάπαξ ποσών για ορισμένες κατηγορίες επιλέξιμων δικαιούχων [17, π. 5].

Серед інших видів підрядних слід також загадати представлені у розглядуваних актах підрядні речення часу, які подекуди вводяться книжним сполучником προτού:

Η ανεπάρκεια αποτελεσμάτων αλληλούχησης έχει ως αποτέλεσμα την ανεπαρκή ικανότητα εντοπισμού των ανησυχητικών παραλλαγών που κυκλοφορούν προτού αυτές επηρεάσουν τη συνολική επιδημιολογική κατάσταση [18, п. 20].

Висновки. Проведене дослідження доводить, що законодавчий підстиль офіційно-ділового стилю новогрецької мови, заснований на димотиці, досі перебуває на стадії формування, хоча очевидним є те, що всупереч бажанням частини грецьких лінгвістів певна частка термінології, кліше та штампи, які широко вживалися за часів, коли всі документи склалися кафаревусою, міцно увійшли в офіційно-ділову димотику. Водночас, оскільки аналізовані тексти є перекладними, кожний із них несе відбиток мовних уподобань перекладача, адже по-своєму користується багатствами, що дісталися грекам у спадок від книжного різновиду новогрецької мови.

Література:

- Столярова А.А. Особливості мовної репрезентації пандемії нової коронавірусної інфекції у грецьких ЗМІ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. Вип. 46. Т. 2. С. 156–159.
- Яненко Я. Особливості репрезентації пандемії COVID-19 в українських інтернет-ЗМІ. *Образ*. 2020. № 2 (34). С. 15–23.
- Мірошниченко П.В. Медіаграмотність і медіакритичність в умовах пандемії. *Актуальні проблеми медіапростору* : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 09 квітня 2020 р. Київ, 2020. С. 8–13.
- Пономаренко Л.Г. Масмедійна реальність: погляд у часи пандемії коронавірусу. *Актуальні проблеми медіапростору* : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 09 квітня 2020 р. Київ, 2020. С. 78–83.
- Писаренко Л.М. Висвітлення теми пандемії коронавірусу COVID-19 в одеських ЗМІ. *Правове життя сучасної України* : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М.Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 1. С. 442–445.
- Карасик В.И. Эпидемия в зеркале медийного дискурса: факты, оценки, позиции. *Политическая лингвистика*. 2020. № 2 (80). С. 25–34. DOI: 10.26170/pl20-02-02.
- Данкова Н.С. Репрезентация пандемии в СМИ: метафорический образ войны (на материале американских газет). *Научный диалог*. 2020. № 8. С. 69–83. DOI: 10.24224/2227-1295-2020-8-69-83
- Петренко Д.А., Лихачёв Э.В., Чернышова М.В. Средства языковой выразительности в образе COVID-19 (на материале немецкого политического дискурса СМИ). *Научный диалог*. 2020. № 7. С. 194–209. DOI: 10.24224/2227-1295-2020-7-194-209.
- EUR-Lex: πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. URL: <https://eur-lex.europa.eu/content/news/Covid19.html?locale=el>.
- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/954 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32021R0954> (дата звернення: 15.08.2021).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2021/953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32021R0953> (дата звернення: 15.08.2021).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32020R2094&qid=1629119572850> (дата звернення: 15.08.2021).
- Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2021/1073 της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021D1073&qid=1629119803022> (дата звернення: 15.08.2021).
- Ανακοίνωση της Επιτροπής (2020/с 126/02) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020XC0417%20807%29&qid=1629120217266> (дата звернення: 15.08.2021).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2020/672 του Συμβουλίου της 19ης Μαΐου 2020 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32020R0672&qid=1629120665398> (дата звернення: 15.08.2021).
- Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2021/858 της Επιτροπής της 27ης Μαΐου 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021D0858&qid=1629120838819> (дата звернення: 10.08.2021).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2020/872 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32020R0872&qid=1629121054480> (дата звернення: 15.08.2021).
- Σύσταση (ΕΕ) 2021/961 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021H0961&qid=1629121191977> (дата звернення: 15.08.2021).

Stolyarova A. The texts of EU legislation on the COVID-19 pandemic in Modern Greek (linguostylistic aspect)

Summary. The article considers linguostylistic features of Modern Greek translations of EU legal acts adopted in response to the COVID-19 pandemic. The present research constitutes the first attempt in Ukrainian Hellenic studies to analyze the linguistic features of the documents in question. Insufficient attention to legislative texts devoted to this issue is primarily due to the fact that over the past two years the focus of the humanities has been mainly on media texts as they constitute an important factor influencing society. The present study aims to fill this gap, as legislative activity in emergencies plays a significant role in normalizing the situation.

The COVID-19 pandemic has significantly affected various spheres of life, which is why the EU authorities had to pass laws not only in the field of health care, but also in the fields of economy, social policy and others. The analysis is based on the texts of legal acts on coronacrisis, available on the web page, which provides access to European legislation in the official languages of the EU. There is no point in looking for Greek linguocultural peculiarities in the texts in question, because these documents are not compiled in Modern Greek. In this case the philologist has to focus on the study of the peculiar features of these texts at all language levels, given the fact that the process of liberation of modern business Greek from the once powerful influence of bookish katharevousa is still underway. The analyzed texts belong to different genres of the legislative substyle of the style of official documents. These include regulations, implementing decisions, recommendations, communications. The features common to all of them include clarity, brevity, high standardization of a large proportion of expressions, strict text structuring.

The conducted research has proved that at the morphological level the analyzed texts are characterized by a frequent use of deverbal nouns, passive verb forms, the presence of relative adjectives in *-έως, -μως*. At the lexical level, these texts are distinguished by the use of neutral (interstyle) vocabulary with a significant amount of socio-political and administrative vocabulary. In addition, they contain a large number of terms – especially legal terms, as well as terminology of the sphere that constitutes the subject of regulation in each act. Thus, in the acts dealing with economic issues, economic terminology is widely represented, while in the acts passed to support health care during the pandemic, medical terms prevail. At the syntactic level, complex sentences predictably dominate. The influence of katharevousa on the style of the analyzed texts manifests itself through the use of learned forms of adjectives and verbs, clichéd constructions and stamps following the syntactic patterns of bookish language, as well as the presence of learned prepositions and adverbs. It is also important to note that there is a difference in the frequency of the use of bookish elements from one text to another, which can be attributed to the individual style of the Greek translator of each particular document.

Key words: legal act, COVID-19 pandemic, European Union (EU), linguostylistic features, morphological level, vocabulary (lexical level), syntax (syntactic level), Modern Greek language, demotic, katharevousa.